

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-
évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium;
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Egyetemi rektori záró beszéd.

Tekintetes Egyetemi Közgyűlés!
Igen tisztelt Vendégeink!

Őszi közgyűlésünkön, mellyel fiatal egyetemünk harmadik tanévét megnyitottuk, hallgatóságunk ritka sorainak láttára büszke sajnálkozással szóltam egyetemünknek a háború okozta gyöngye látogatottságáról. Most, hogy a tanév lepergése után be akarjuk zárni munkánkat, szomorú szívvel kell megállapítanom, hogy tantermeinknek ez a dicső elnéptelenedése még fokozódott: azok a hallgatók, akiknek az év elején a haterre küldtem köszöntésünket, még nem tértek onnét vissza; a tavalyi és tavalyelőtti középiskolai termés egyetemi pályára készülő érett ifjainak legnagyobb része még be sem iratkozhatott, sőt azok közül, kikkel munkánkat szeptemberben fölvevük volt, ismét sokan elvonultak a legszentebb kötelesség teljesítésének mezejére.

Még egyre dül a háború vihara. De míg ősszel elkeseredéssel és honfűi fájdalommal tekintettünk Erdély felé, melynek drága földjét álnok ellenség hadai pusztították, ma, hogy hű szövetségeseink hű segítése fölszabadította hazánkat a betörőktől és méltó büntetést mért országukra, seregeink önföláldozó, a hitszegő másik ellen minden erőlködésével dacoló hősiességébe vetett rendületlen bizalommal várjuk immár a titáni mérközés végét.

Már dereng a béke napjának hajnala. Ha el fogja üzni a háború sötét viharfellegeit és elhozza nekünk a béke rég nélkülözött áldását és melegét, és az emberiség ismét emberhez méltó munkára használja föl energiáját, akkor egyúttal és csak akkor fog teljes világításban szemünk elé tárulni az a rettenetes pusztítás, anyagi, erkölcsi és szellemi javakban való mérhetetlen veszteség, melynek eltakarítása, helyreállítása, gyógyítása igénybe fogja venni az állam egész erejét, követelni a társadalom minden rétegének legkomolyabb közreműködését. Ebből a munkából ki fogja venni részét az egyetem is. De nekünk első sorban a mi visszatérő hallgatóságunkkal kell majd foglalkoznunk.

Azokat a fiainkat, kik lehetővé tették, hogy mi itthon nyugodtan folytathattuk munkánkat, akik a haterre végnélkülvaló fáradoalmakat, nélkülözéseket, veszedelmeket állottak ki, szembe néztek száz halállal és onnan megviselt idegekkel, részben rokkant testtel, részben — mint már tapasztalnom kellett — fáradt lélekkel tértek vissza közénk, szeretettel kell fogadnunk. Nem azzal a szónokló szeretettel, mely békeünnepet rendez a hősöknek, virágot szór eléjük, és lelkes beszéddel üdvözli őket, hogy aztán magukra hagyja, hanem cselekvő szeretettel, mely támogatást nyújt azoknak, kik reá szorulnak, gondoskodik róla, hogy a lövészárók idegölő élete ne folytatódjék idehaza a diáknymor keserűségeiben, gondoskodik róla, hogy tanulmányaik folytatását hathatós segélyezéssel biztosítsa. Mődját kell találnunk annak, hogy a haza védelmében eltöltött idő a tanulmányok szempontjából ne vesszen kárba, hogy ők ne kerüljenek hátrányba azokkal szemben, akikért fáradoztak és küzdöttek. A vizsgálatok letevését mindenképen, a szabályzatok szigorú rendelkezéseinek könnyítésével lehetővé kell tenni, de hogy e vizsgálatok komolysága miben sem szenvedjen — hisz' fölületes és hiányos képzettségű vezetőkre az újjá szervezendő Magyarországon nem lesz és ne is legyen hely — az év mostani, szünetekkel teljes beosztása mellett minden akadály nélkül könnyen beilleszthető, szemeszterhelyettesítő póttanfolyamokat kell számukra rendezni. Ezen és hasonló, sokirányú intézkedések előkészítésével már is foglalkoznak az illetékes tényezők; a mi egyetemünk is megteszi ebben a tekintetben a kellő lépéseket, hogy a béke kötelességei készületlenül ne találják.

Teendőinknek azonban csak egyik részét teszik azok a rendelkezések, melyeket a hazatérők érdekében kell foganatosítanunk. A másik arra vonatkozik, hogy a nagy harcból sokan, nagyon is sokan nem térnek meg többé. Olyanok, kik egyetemi tanulmányaikat meg sem kezdhették; olyanok, kiknek diákpályáját egy golyó vagy gránát zárta le; olyanok, kik a köznek és a művelődésnek szolgálatában állottak volt. Értelmiségünk súlyos veszteségeket szenvedett; ezeknek pótlása az egyetemek föladata. A válságos időkben, melyeket a háború és

ellenfeleink kiéheztető hadjárata ránk zúdított, egyetlen, legfőbb védelmi eszközként halljuk mindenfelől a többtermelés sürgetését. Ennek megvalósítása biztosíthatja csak fegyvereink végleges győzelmét, tarthat fenn ellentállásunkban. Szellemi érdekeink roppant veszteségeit is csak többtermeléssel pótolhatjuk a háború után. Ebből a szempontból különös meglepődéssel kell fogadnunk, hogy kormányunk új egyetemünket a magyar Alföld közepére helyezte. Tiszántúl mindenkoron egyik legfontosabb magtára volt Magyarországnak; e színmagyar vidék adta a hazának sorsdöntő harcainkban a leghősibb, megingathatatlan hűségű katonákat, oly arányban, mint az országnak és a monarchiának csak igen kevés tája: ezért jogos követelés, hogy a jövőben a nemzet vezető elemei között is e színmagyar vidék fiai szerepeljenek minél nagyobb számban. A debreczeni egyetem helyzeténél fogva elő fogja segíteni, meg fogja valósítani azt a célt, hogy a Tiszántúl a multhoz képest sokkal nagyobb arányban termeljen értelmiséget a hazának.

Ebből a célból, hogy egyetemünket a szellemi többtermelésre képessé tegyük, szükségünk van az államnak, a városnak, a társadalomnak közreműködésére. A kultuskormányának föladata, hogy egyetemünket ellássa azokkal a szervekkel, intézményekkel, eszközökkel, melyek működését minél eredményesebbé, hogy úgy mondjam: a testvéregyetemekkel versenyképessé tegyék. A béke beköszöntésével haladéktalanul meg kell nyitni az orvosi fakultást, valamint a matematikai s természettudományi kart; sőt ismét föl kell vetni a gazdasági akadémiának az egyetembe való bekapcsolását, mert ez a bekapcsolás kétségkívül igen nagy vonzóerőt kölesőnözne a pallagi főiskolának. Már pedig nyilvánvaló, hogy kissé elmaradt mezőgazdaságunknak emelése első rendű nemzeti érdekünk és érdeke a magyar Alföld metropolisának. Sürgősen föl kell építeni a központi egyetemet a hozzácsatolt egyetemi könyvtárral, valamint a különböző intézeteket (fizikai, kémiai, természettudományi, archaeologiai, földrajzi intézetek stb). Bizonyosnak tartom, hogy előre látó kormány a háborúból hazatérő munkások foglalkoztatására nagyarányú közmunkaprogrammal bír: ennek keretében az első vonalba kell tenni a debreczeni egyetemi építkezéseket. Hisz egyetemünk most, a háború diákszegény éveiben is oly fejlődést vett már is, hogy a tiszántúli református egyházkerülettől nagylelkűen felajánlott kollégiumi helyiségekből kinőtt és a városban szerte-széjjel kénytelen póthelyiségeket bérelni. Ennek a szaggatottságnak hátrányait és tarthatatlanságát bővebben fejtegetni fölösleges. Az egyetemek hallgatóságának a háborúban való apadásáról, azaz a béke- és a háborús létszám viszonyáról következtetve, a debreczeni egyetem mostani létszáma máris ezer diáknak felel meg békés viszonyok között, s ez a szám, főleg az orvosi fakultás megnyitásával csakhamar másfélezerre szökik föl. Ennyi tanuló ifjú befogadására mostani helyzetünkben képtelenek vagyunk.

Ez az ezer- másfélezer diák, városunknak és Tiszántúl természetes szellemi termése, itt kell hogy maradjon; már nyers gazdasági érdekből sem szabad a városnak erről az enyhe számítás szerint évi három milliót jelentő forgalomról lemondani. Sőt arra kell törekednünk, hogy a várost és az egyetemet még vonzóbbá tegyük, hogy még messzibb vidékekről is ideözönöljön a diákság. Nagyarányú fejlődésre hivatott és képes városunk messzetelektől vezető szerepe a békekötés után bizonyára meg fogja teremteni mindazokat, a modern városra nézve elengedhetetlen külső föltételeket (városrendezés, parkirozás, egészségi viszonyok, kövezés, vízellátás stb. tekintetében), melyek az itt tartózkodást egészségessé és kellemessé teszik. Arra kell törekednünk, amit egy kiváló államférfiunk a debreczeni egyetem főrendeltetésének jelölt meg, hogy nemzetiségi vidékeink ifjai a mi egyetemünk színmagyar környezetében tanuljanak, s ilyenformán a magyar kultúra bűvös körébe kerülvén a kulturának megbízható hívei és terjesztői legyenek. Vajjon be vagyunk-e erre rendezve? Most még nem. Az ősi református kollégium csak mérsékelt számú diákság befogadására képes, kis számú hallgatónak ad helyet a bírói és ügyészi egyesület internátusa és a Szt. Imre kollégium; városunk viszonyai pedig köztudomás szerint nem olyanok, hogy több száz diák itt megfelelő szállást találjon. Diákotthonra, diákjóléti intézményekre, újabb internátusokra van szükségünk, ezek sorában egy külön internátusra a nőhallgatók számára. Ilyeneket a tisztviselők gyermekeinek segítésére rendelt országos alaptól, a pénzügyi jövedéki bírság alaptól s hasonló források segítségével kell emelni. Az államköltségen emelt internátusokban szomszéd városok, megyék, társadalmi szervezetek és egyesek tarthatnának föl alapítványi helyeket. A diákasztal, a Mensa Academica a mostani nehéz, ill. sovány viszonyok közt lehetővé tette sok szegény ember gyermekének a megélhetést; ezt az intézményt is fejleszteni kellene alapítványokkal és hozzájárulásokkal: azok, kiket a háború vihara nem vert és azok, kiknek a háború bőséges hasznot hozott, róhatnák-e le szebben hálájukat a harcból hazatérőkkel szemben, mintha számukra egy-egy tanulmányi év, vagy félév eltartási költségét adományozzák; ötszáz koronával egy-egy diák egész évi ellátása biztosítható, azaz biztosítható, hogy egy szegény fiatal ember tanulmányait folytathassa. Debreczen város polgársága híres arról, hogy mindig tudott áldozni az itt tanuló diákság javára, számtalan alapítvány dicséri ezt a ritka földön található nemes erényt. A debreczeni egyetem hivatásának átérzése talán fokozott mértékben fogja kiváltani azt a meggyőződést, hogy minden a diákságnak juttatott adomány egy-egy kő a jövő szebb Magyarország fölépítéséhez.

(Vége következik.)

A háború hatása egyházunkra.

— **Vallástanítás, nevelés. Lelkész- és tanárképzés, Kollégiumunk feladatai a háború után.** —

Önálló részlet Dr. Körösi Kálmánnak a debreczeni protestáns irodalmi körben tartott felolvasásából.

(Folytatás és vége.)

Ha egyházaink épületét a háború utáni időkre vágyaink és képzelmeinkben kiépítjük, úgy látjuk, legalább ezen igénytelen fejtegetések végső konkluziója az, hogy négy főpillérre kell azt helyezni: a megszilárdítandó anyagi helyzet talaján vallástanítás, nevelés, tanár- és lelkészképzés lesznek legerősebb tartó oszlopai.

S most — befejezésül — lássuk, hogy a kor intő szavát megértette-e, a kor követelményeihez, a háború utáni nagy átalakuláshoz már eleve is alkalmazkodott-e egyetemes egyházunk legnagyobb kultur intézménye: a debreczeni református kollégium?

Boldognak érzem magamat, hogy mint kollégiumunk soha le nem róható hálát érző egykori tanítványa s mint ma egyik tisztviselője a felvetett kérdésre a legteljesebb meggyőződéssel *igen* felelhetek.

Amióta kollégiumunk akadémiai tanszakait — egyetemmé fejlesztés céljából — az államnak átadtuk, nem egyszer halljuk az egyházunk mély szeretetéből fakadó panaszt, hogy miért tettük ezt? hogy főiskolánkat megescsonkítottuk? közvetve egyházunkat is gyöngítettük vele, sőt — a túlzás hangján, — hogy több százados büszkeségünk, a debreczeni református kollégium tulajdonképpen ma már nincs is. Ezzel a tiszteletre méltó aggodalommal szemben — mely egyúttal ok nélküli is — sok mindent fel lehetne hozni, hivatkozni lehetne a felsőbboktatás állami feladat-körbe tartozandóságára, a korszellem ellenállhatatlan erejére, tehát az ahhoz való önkéntes alkalmazkodás okosságára, akadémiáknak egyetemi rang nélkül várható visszafejlődésére, a protestáns egyetem felállításának leküzdhetetlen anyagi nehézségeire, — felállítása esetén más egyházak bizonyára jelentkező hasonló törekvéseire és elbírhatatlan versenyére s a nemzetiségi egyházak által is létesíthető egyetemekkel szemben nemzeti szempontból felmerülő aggodalmakra, — mindezen kérdések tekintetében legyen elég utalnom világi főjegyzőnk ismert tanulmányára és az abban feltalálható megnyugtatóra.

Fejtegetéseim tárgykörében maradván inkább arra mutatok rá, hogy a háború után egyházunkra a tanítás, az ifjúság nevelése terén váró fentebb vázolt feladatok végzésére előkészült-é, berendezkedett-é kollégiumunk? Készen várja az új idők útmutatását és követelményeit?

Én e tekintetben a helyzetet a következőképpen látom: A theologia, mint tudomány tanítása és fejlesztése a dolog természete szerint az állami egyetemen is tudósaink útján és fenntartott jogaink által egyházunk körében marad s legyünk elfogulatlanok és mondjuk ki

a múltakban az államhatalom részéről annyit szenvedett, annyit üldözött református vallásunk és egyházainknak minő elégtétele, milyen diadala az, hogy ime, ma már a legnagyobb tudományos fokon, egy állami egyetem körében műveltetik a református theologia! A világi fakultások ifjai pedig — a más vallásúak is — abba a milicube kerülnek itt, amelyet legrövidebben s egyháunk szempontjának kiemelése céljából talán legjellegzetesebben debreczeni levegőnek nevezhetünk.

Am mindezeknél nagyobb súlyú és jelentőségű az, hogy az ő kollégium a vezetők bölcsessége és előrelátása, a kor szellemének megértése által gondoskodott a lelkész- és tanárképzés terén reánk váró nagy feladatok szolgálatáról, s e nagy célokat a kollégium kebelében felállított lelkészképző intézet, valamint a tanárképző intézet útján kész intézményekkel várja, hogy azokban a jövő lelkészei és tanárainak lelkét hitünkhöz és egyházunkhoz kapcsolja.

S kollégiumunk nem fog ezeknél megállapodni. Sőt kerit tanítóképzőjének megújítására, amikor annak növendékei nem a temetési szertartásoknál való fungálással töltik el nap, mint nap idejük nagy részét, hanem egy internátus anyagi s egy szeminárium szellemi gondozása alatt. Ha pedig az állam a népoktatás államosításával kapcsolatban a maga feladat körébe vonja a tanítóképzés ügyét, — akkor is még mindig nagy és közhasznú feladat vár kollégiumunkra a vallástanítók és tanárok képzése terén. Végül gimnáziumunk fejlesztésének modern iránya is egy internátus létesítéséhez vezet s ha ez is megvalósul s ha — amint másképpen nem lehet és nem szabad lennie — ez az intézet is az Alma Mater kebeléhez simul, azt a nem egyszer hallott aggodalmat, hogy az egyetem kihelyezése után mire használjuk kollégiumunk épületét, több joggal válthatja fel az a kérdés, vajjon kollégiumunk falai nem fognak-e szűknek bizonyulni összes intézményeink kifejlesztése esetén?...

Úgy tartom — nem aggodalmaskodnunk kell nekünk kollégiumunkért, hanem egyháztársadalmi úton, minden rendelkezésre álló módon és eszközökkel *bele kell vinnünk a kálvinista köztudatba, hogy az ő kollégium újjá született, — a kor kívánalmaihoz képest átalakult s már meglévő és előkészítés alatt álló új intézményeivel felkészülve várja, hogy a háború után egyházunkra váró feladatok elvégzéséből az őt illető nem csekély részt kivehesse és teljesíthesse. Az aggodalom fennmaradása, vagy épen elterjedése végzetes lenne legnagyobb tanintézetünkre, — míg a jövőjében való bizalom felkeltése és fokozása tovább is nyitva tartja számára fejlődésének állandó forrását: a hívek, az egyháztagok áldozatkészségét. Mert a háború utáni új helyzetben reánk váró új feladatok, amelyeknek szolgálatára kollégiumunkban most vagy a jövőben megtaláljuk a megfelelő intézményeket: vallásoktatás útján hitbeli megerősödésünk,*

— nevelés által az egyház egyik alapkövét tevő családiasság fejlesztése, — tanárképzéssel középiskolai ifjúságunknak hívő táborunkba asszentálása, — lelkész-képzés terén az egyházi élet minden irányú fejlesztését biztosító lelkészi kar kialakítása, — mindezek oly célok egyszersmind, amelyeket nemcsak felsorolni lehet, hanem amelyekért lelkesedni is kell és amelyekért áldozni is érdemes.

És én hiszem, hogy az ezen feladatok szervezésében és apolásában egybeforrott magyar református társadalmunkban a mi kálvinista egyházunkat megillető, a nemzeti ügy szolgálatában századokon át kiérdemelt anyagi helyzet kivívásához is az éppen most oly sokat ünnepelet emlékü költőnek, kollégiumunk legnagyobb tanítványának szavai szerint: lesz majd elegendő

„Hit, jog, és erő!”

Egyház

Feljajdulás.

Kik az államnak kitagadott fiai? Az orgonista-kántorok! Kik az egyháznak mostoha gyermekei? Az orgonistakántorok! Fizetésük rendezetlensége mellett bizonyítja ezt nyugdíjügyük, korpótlékügyük s a kiállítás-talan drágasági segély.

Az állam az orgonistakántoroknak még tanító oklevél birtokában sem engedte meg, hogy az országos tanítói nyugdíjintézetnek tagjai legyenek. De még ennél is tovább ment. Meghagyta ugyanis a kántortanítói (együttes) állást fenntartó egyházaknak, hogy az együttes állás fizetését válasszák külön, mert csak a tanítói fizetést akarja nyugdíj alapjául beszámítani, s ha az egyház a különválasztást nem teljesítette, a miniszteriumban az állásnak csak feljavalmazását vették számításba. Így tagadta ki az állam a kántorokat a tanítói nyugdíjintézetből. De a kántorok nyugdíjügyük tekintetében hogy állanak az egyházzal szemben is? A legsiralmasabban! Ezelőtt csaknem 10 esztendővel létesült az országos lelkészi nyugdíjintézet, melynek *jogosított* tagjai lehettek és lehetnek az orgonistakántorok is. Azoknak az orgonistakántoroknak, akik akkor beléptek, van tehát 8—9 évi nyugdíjjogosultságuk, mely a legmagasabb kántori fizetés mellett is legfeljebb 700—800 korona nyugdíjigényt jelent. Felesleges még csak fel- említeni is, hogy ebből azoknak, akik rokkantságuk vagy öregségük miatt nyugalomba menni kénytelenek, megélni nem lehet. (Más helyzetben vannak a lelkészek. Nekik az országos lelkészi nyugdíjintézet megalakulása előtt egyházmegyénként volt nyugdíjintézetük s a legtöbb olyan szerencsés anyagi helyzetben, hogy mindenik tagját *beválthatta* az országos nyugdíjintézet tagjai közé teljes szolgálati nyugdíjigénnyel.)

Igy állunk mi orgonistakántorok nyugdíjügyünkkel.

De tekintsük meg *korpótlékügyünket* is. A Református Énekvezérek Egyesülete 1913-ban már másodízben kérelmezte a konventnél s az egyházkerületnél a korpótlék elrendelését vagy megadását. A konvent a legtermészetesebb megoldás elől kitért, az állam megkeresését határozván el a kántori korpótlék ügyében. Holott milyen egyszerű lett volna a megoldás! Önálló orgonista-kántori állás lehet az országban 50—60. Az Egyesület személyenként 5 évi szolgálat után évi 200, — 10 évi szolgálat után évi 400 koronát kért, vagyis felét azon összegnek (400—800 kor.), mely a lelkészeknek mint korpótlék már 1913-ban a konvent pénztárából folyósítva lett. Ha 10 évi szolgálattal számítjuk is a 60 kántori állást, 400 koronájával csak 24 ezer koronáról lett volna szó, amint az Egyesület kérvényében jelezve is volt. Ez a 24 ezer korona csak csekély töredéke azon összegnek, melyet a konvent a lelkészeknek évenként korpótlék címen kifizet. Azt hiszem, hogy a kántori korpótlék is könnyen kikerült volna abból a kasszából.

Már az egyházkerület az Énekvezérek Egyesületének kérvényeivel a legnemesebb érzéssel s teljes jóindulattal bánt el. Minden magyarázat helyett ideiktatom az egyházkerületnek vonatkozó határozatát: 1913—482. sz. „Közgyűlésünk, miként 574—1912. sz. határozatában is kimondotta, az önálló kántorok kérelmét, különösen pedig a korpótlékhoz való igényét teljesen jogosultnak, szükségesnek s tovább már nem odázható követelménynek, más oldalról *közegyházi érdekeknek* tekintti, épen azért a legnyomatékosabban kéri fel az egyetemes konventet, hogy a kormánynál a korpótlék megadása érdekében sürgősen eljárni, s amennyiben az eredményre nem vezetne, amiként a nem kongruás lelkészeknek már e folyó évben saját pénztára terhére folyósította, aként az önálló kántorok részére is már az 1913. évre *egy*, az 1914. évtől kezdődőleg pedig *két* 200—200 koronás korpótlékot folyósítani méltóztassék. Most, amidőn úgy a tanítói fizetések fokozatosan emelkedőleg rendezettek, mint a lelkészi korpótlékok, és pedig a legmagasabb javalmazású lelkészek részére is kiutaltattak, egyházkerületünk megengedhetlennel tartja, hogy a különben is szűkösen díjazott kántorok tovább is minden jogos igényük kielégítésénél elmellőztessenek. Addig is, míg korpótlékuk állami vagy konventi forrásból folyósíthatnák, névszerinti felsorolással felhívja az önálló kántori állásokat fenntartó egyházakat, hogy kántoraiknak a 200 koronás első korpótlékot már a folyó évre, s a másodikat a jövő 1914. évtől kezdve saját háztartásuk terhére szavazzák meg.“

S mi lett az eredménye ezen nemes érzésből s legjobb indulatból származó határozatnak? Az, hogy az állást fenntartó egyházak — egy-kettőnek kivételével — a kántori korpótlék megadását rendre megtagadták!

És most ránk jött fojtogató va:karjaival a nélkülözés, az inség, a nyomor, a háborúnak borzalmas járulécai. Az egész ország megmozdult, hogy a nyo-

morgó köz- és magántisztviselőkn, alkalmazottakon s szolgákon fizetésjavítással, drágasági s családi pótlékokkal s beszerzési előlegekkel s más efélékkel segítségére, támogatására legyen. A felekezeti tanárok s tanítók nem első ízben részesülnek már ilyen segélyben. A lelkészekre is rákerült már a sor. De beszél-e valaki a legsiralmasabb helyzetben levő orgonistakántorokról? Mi hova menjünk, kihez forduljunk? Az államhoz, amely már egyszer kitagadott bennünket? A konventhez, amely a korpótlék kérdésében sem volt támogatásunkra? A fenntartó egyházakhoz, hol mindig és mindenben a legnagyobb érzéketlenséget kellett tapasztalunk?

Én már minden reményről lemondottam. A keserű tapasztalatok minden reményt kiöltek szívemből. Ki vagyunk taszítva s el vagyunk hagyatva könyörtelenül. Jaj nekünk, akik erre a pályára léptünk, akik szeretetből az egyház iránt s talán hivatásérzetből is a szeretet és könyörület vallásának szolgáivá szegődtünk, s különösen jaj az idősebb s szolgálatra már kevésbé alkalmas kántoroknak, akikre akár ha segéd tartás mellett hivatalban maradnak, akár ha nyugdíjba mennek, az éhenhalással határos nélkülözés várakozik.

Szügyi József,

a református énekvezérek egyesületének tiszteletbeli tagja.

Közélet

Református papok Debreczen sz. kir. város jegyzőkönyveiben. 1547—1700.

Közli: **Dr. Herpay Gábor.**

(Folytatás és vége.)

Szómodi István bárándi lelkész 1671. év 69. l.
Pécsváradi Lőrincz tisztaeszlári lelkész 1671. év 69. l.
Vadászi István nyírbélteki lelkész 1671. év 103. l.
Berki István henczidai lelkész 1672. év 243. l.
Tolnay János ottományi lelkész 1672. év 352. l.
Tatai Mihály szatmárnémetii lelkész 1673. év 518. l.
Nyíregyházi Bálint vámospécsi lelkész 1694. év 131. l.
Derecskei templom építéséhez fát ad a város 1663. év 146. l.
Tatai István kabai lelkész 1663. év 185. l.
Krizbai János munkácsi lelkészt Debreczenbe hívják 1663. év 214. és 218. l.
Berki István pusztaijlaki lelkész 1663. év 242. l.
Bereczki András újlaki lelkész 1664. év 338. l.
Nádudvari templom mennyezetét készítették 1647-ben jkv. 10. lap.
Musai András bajomi lelkész 1647. év 12. l.
Jeney György exul predikátor Debreczenben 1676. év 137. l.
Kiss Gelle János diószegi lelkész 1667. év 198. l.

Szenczi Pál viski lelkész Debreczenbe hivatik 1680. év 56. l.

Zoványi János csatári lelkész esperes 1684. év 475. l.

Hegzei János szentmihályi lelkész 1681. év 159. l.

Matolcsi Jeremiás pécsi lelkész pöre valami tolvajok ellen, akik az egyház szent edényeit ellopták 1684. év 955. l.

Polgári egyház szent edényeinek ellopása 1685. év 32. l.

Téglási templom kerítésének elbontása 1685. év 47. l.

Kállai István füredi lelkész 1685. év 125. l.

Tolnai János szentimrei lelkész 1685. év 204. l.

Tolnai János roffi lelkész 1686. év 295. l.

Jenei András megyeri lelkész 1683. év 294. l.

Nadányi János kállói lelkész 1686. év 313. l.

Bikfalvi István dengelegi schola mester 1687. év 358. l.

Dobrai Mihály kállósemjéni lelkész 1691. év 749. l.

Micskei András mónuspetrii lelkész 1694. év 151. l.

Csengeri Pál géresi lelkész 1694. év 155. l.

Debreczeni Kalocsa János polgári lelkész 1698. év 246. l.

Gyáni János vajdai schola rector 1699. év 497. l.

Madarasi egyház ellopott harangja Debreczenben 1700. év 706. l.

Cselléry Márton hejzei lelkész 6. jkv. 1697. év 393. l.

Gönczy István gönczi lelkész 6. jkv. 1697. év 393. l.

Ráczkevy István vizsolyi lelkész 6. jkv. 1697. év 393. l.

Keserői Dajka János concionator aulicus 8. jkv. 1619. év 179. l. 9. jkv. 1632. év 661. l.

Debreczeni István borosjenői lelkész 1642. jkv. 1085. l.

Kabai Gerhard kassai ref. lelkész az üldözés elől Debreczenbe menekülvén, megmarasztatik 4-ik lelkésznek 1673. jkv. 703. l.

Cseh Mihály tarczali lelkész (néhai) 21. jkv. 1679. év 574. l.

Alvinczy Péter kassai lelkész } jelen vannak 1628-ban a debreczeni nagytemplom felszentelésén- 9. jkv. 1628. év 229. l.
Bakai Benedek " " }
Sepsi Mihály tarczali " }
Körösszegi István zilahi " }

Magócsi Lukács bolchiai lelkész 9. jkv. 1632. év 640. l.
Györi református templom építésére ad a város 25 frtot. 13. jkv. 1649. év 552. l.

Debreczeni Dormány István madai lelkész 20. jkv. 1677. év 381. l.

Pocsaji református egyház harangját az üldözés idején Debreczenben őrizték. 18. jkv. 1667. év 35. l.

Dr. Petrides N. menekült tót predikátor (orvos-doktor) Debreczenben lakik. 23. jkv. 1682. év 273. l.

Czeglédi István kassai lelkész a pápista mise ellen írott könyvének kinyomatását kéri. 16. jkv. 1663. év 233. l.

A kolozsvári kántort a debreczeni egyházhoz hívják. 22. jkv. 1682. év 288. l.

Husztai István medicinae doktor Erdélyből Debreczenbe jött lakni. 26. jkv. 1696. év 426. l.

Hodosi Sámuel veszprémi lelkész 28. jkv. 1698. év 253. l.

Kassai kollegium supplicatioja új iskola építésére. Kap 60 frtot. 28. jkv. 1698. év 285. l.

Rápoti Mihály debreczeni lelkészt Kecskemétre hívják. de itt marad. 28. jkv. 1700. év 618. l.

Irodalmi szemle

Emlékkönyv Dóczi Imre tanügyi közszolgálatának negyven esztendő jubileumára. Kiadja az Országos Református Tanáregyesület. Sajtó alá rendezte S. Szabó József. Debreczen, 1917. 255 l. 8°. Ez a munka, amely a jubiláris üdvözlő beszédeken kívül Dóczi Imrének 17 megnyitó, 3 üdvözlő beszédét és 7 dolgozatát tartalmazza, nemcsak tartalmilag, hanem alakilag is, — amennyiben a városi nyomdának gyönyörű kiállítású műve, — méltó a jubiléumhoz.

Fénysugarak címen a magyar gyermekek számára egy újabb kötet jelent meg a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság kiadásában. Az új kötet folytatása és kiegészítője a serdültebb ifjúság számára készült ama műnek, amely Nemes ösvényeken címmel a legutóbbi karácsonyi piacon látott napvilágot. A Fénysugarakban a gyermekeknek szerkesztett kedves könyvet Raffay Sándor társulati titkár. A könyv tartalma a gyermek gondolatkörének megfelelően van összeválogatva. De nemcsak szórakoztat és gyönyörködtet, hanem mindig nevel is. Ezt a célját azonban nem unalmas bölcselkedésekkel, hanem a kedves mesemondás és a csengő versikék lelket megragadó közvetlenségével igyekszik elérni. Ezért is a könyv mindvégig kedves és megragadó. Elbeszélései és meséi, legendái és háborús esetei csak úgy, mint költeményei, mind nemes, hazafias és erkölcsös nevelő hatást váltanak ki. Bizvást odaadhatjuk gyermekeink kezébe, csak jót tanulhatnak belőle. A könyv írói ismert nevű emberek az ifjúsági és a szépirodalmi működés terén. Szász Károly, Lampérth Géza, Gyökössi Endre, Pásztor József, Marjay Károly, Hamvas József, Takaró Géza, Sántha Károly, Baja Mihály stb. irták a könyv legértékesebb darabjait. Eredeti és művészi képek illusztrálják gazdagon az elbeszéléseket és a költeményeket. Külső kiállítása is tetszetős és a Hornyánszky-cég ismeretes jó ízlését dicséri. — Ajándékozásra és ifjúsági könyvtárakba való felvételre alkalmas. Bolti ára 5 korona.

Árva libák c. alatt Csíke Károly adott ki 12 háborús tárgyú, kevés invencióra valló elbeszélést, amelyek azonban egytől-egyig arról tanúskodnak, hogy írójuk a tárgyat szeretettel kezeli és örömeztél a falu világában. A 79 lapos könyv ára 2 K, megjelent Budapesten a „Pátria” irodalmi vállalatnál.

Folyóirataink. A Debreczeni Lelkeszi Tár 5. füzeté hat egyházi beszédet tartalmaz. Értékes benne

különösebben a III. rész, amely a debreczeni protestáns irodalmi kör képviselőinek nagyváradi működésük alkalmával elhangzott beszédeket közli. — Az Igehirdető hét vasárnapi beszédet ad júniusi füzetében. — A Könyvujság 16. száma vezető helyen Szeremley B. Drummond és a drummodizmus c. könyvével foglalkozik; ezenkívül német és magyar aktuális kiadványokat ismertet.

A Lorántffy Zsuzsanna Egyesület 1916-ról szóló Évkönyve 51 lapon hű képet tár elénk ennek az áldásosan munkálkodó budapesti egyesületnek tavalyi működéséről.

Pály József, A gyakorlati lelkigondozás körvonalai c. könyve, Debreczenben, a Hoffmann és Kronowitz-cég kiadásában megjelent. — Ismertetésére visszatérünk.

Különfelek

Úrnapján

az állami pénzügyigazgatóság épületének kapubejáratában esztendőről-esztendőre oltárt állítanak fel, amely előtt ájtatoskodnak a buzgó hívők. Úgy volt ez addig is, míg a város adott szállást a pénzügyigazgatóságnak, így van most is, hogy az állam a maga épületében helyezte el. Vajjon, ha október 31-én, a reformáció négyszázados évfordulójának ünnepére, a kálvinista Rómában nem egy egész délelőttre, csak egy negyedórás predikáció tartására elkérnök ezt a lokalitást: nem lenne-e mindjárt forgalmi akadály?

1877-ben, Debreczenben, a református főgimnáziumban érettségizett tanulóársainkat szíves szeretettel értesítjük, hogy az erre az évre kitűzött negyvenéves találkozókat (érthető okokból), csak majd a békekötést követő év június hónapjában fogjuk megtartani. 1917 június 2. A Debreczenben lakó tanulóársak.

Haretérre indul, immáron másodjára, dr. Baltazár Dezső püspök úr a román fronton küzdő katonáink meglátogatására, ezúttal Kiss Ferenc egyházkerületi főjegyzőt vévén útítársul maga mellé. A cura pastoralisnak eme magasztos, de egyszersmind felette terhes mezején a kegyelem Atyja örködjék e kiváló buzgóságú és példás munkásságú vezérférfitaink drága élete fölött.

Dr. Herpay Gábor neve, képessége és képzettsége nemcsak Lapunk olvasói körében, hanem általában a történelmi tudományok forráskutatói és művelői előtt is előnyösen ismeretes. Férfitas, állhatatos és céltudatos munkálkodásának legnyilvánvalóbb újabb bizonyossága azonban az, hogy a debreczeni tudományegyetemen, melynek kiválóan jeles hallgatója volt, a bölcsészeti doktori grádust kiérdemelte. A felavatás a szokásos sollemnitással

folyó hó 6-án délben történt az egyetemi tanács színe előtt, megértő intelligens közönség jelenléte mellett. A méltóképen kitüntetett jeles tudóst életének e jelentős eseménye alkalmából elismerő rokonszenvvel üdvözljük és további sikereihez erőt, kitartást kívánunk.

Új tábori lelkész. Uray Sándor debreczeni lelképásztorunkat a katonai parancsnokság tábori lelkési szolgálatra berendelte, minek folytán Debreczen eme lelkes belmisszionáriusa e hét elején Temesvárra utazott, hogy beosztását megtudja. Az Úr kegyelme őrizze és tartsa meg s tegye áldásossá szolgálatát!

Lelkészeiktatás. A szamosbecsi gyülekezet egyhangúlag meghívott lelkészét, Hadady Istvánt, folyó hó 3-án iktatta be Kósa Zsigmond komlódtótfalui lelképásztor. A jeles képzettségű lelkész Mt 6, 10. alapján felépített hatásos, korszerű beszéddel foglalta el állását. Az ifjú munkatársat szeretettel üdvözljük s munkásságára Isténtől áldást kívánunk.

A reformáció 100 éves megünneplése. Abban az érdekes cikkben, melyet e lap múlt számában olvastunk Révész Kálmántól „A reformáció százados ünnepei hazánkban” címmel, az első évszázados ünneplésre ezt találjuk: „Az ünneplés nagyon szórványos volt, alig 2—3 helyről tudjuk, hogy ünnepeltek”. Ezzel szemben Szalay László „Magyarország történeté”-ben a következőket olvassuk: „Thurzó Gy. meghalt 1616 december 24-én, néhány nappal azon év megnyílása előtt, melyben a reformáció százados ünnepét az elhunyt családján kívül Bethlen Gábor és István, Batthyányi Ferenc, Forgách Péter és Mihály, Zrinyi Miklós és György, Nádasdy Pál, Révay Péter, Illésházy Gáspár, Széchy Tamás és György, Bocskay Miklós, Bánffy Ferenc, Rákóczy György és Zsigmond, Török István, Zolyomi Dávid, Thököly István, Lorántffy Mihály, a Pérényiek, Máriássyak, Zayak, Kemények, Barcsayak, Szirmayak, Károlyiak, Berényiek, Szentiványiak, Barkóczyak, Nyáryak, Divékiek, Újfalu ssyak az ország minden részében megüllöttek”. (IV. k. 539—540. l. Pest, 1865.) Sajnos, Szalay nem utal arra, hogy honnan vette a reformáció megünneplésére nézve ezt az adatokat, de kellett lenni valami forrásának, hogy ilyen részletesen elősorolja az ünneplő főurak és családok neveit. Én még nem találtam rá, de nincs is időm, hogy ezt most kutassam. Föl kell azonban Szalay írását említenem, mint olyat, ami rávilágít az első évszázados ünneplésre, mely, e szerint, az egész országra kihatott. Hogy egyházi, templomi ünneplések voltak-e, azt ebből nem tudhatjuk meg. Bizonyosnak látszik előttem, hogy a Szalay előadása egyben-másban helyesbítésre szorul s a történetírónak alaposan meg kell azt rostálni, mielőtt elfogadná. Így pl. hirtelemben én is látok benne egy tévedést, azt nevezte-

tesen, hogy Lorántffy Mihályt az 1617-ben ünneplő főurak közé sorolja, holott ő már 1614-ben meghalt. (L. Sepsi Laczkó Máté (Lorántffy Mihály udvari concionatora) följegyzései. Erdélyi Tört. Adatok III. k.) Debreczen, 1917 június 4. S. Szabó József.

A szatmári református tanítónőképző I. oszt.-ba való felvételért augusztus hó 15-ig folyamodhatnak az iskola igazgatóságához: éptestű, jó zenei hallású s jó bizonyítvánnyal rendelkező, 14. évöket betöltött vagy ennél legfeljebb egy félévvel fiatalabb növendékek. A folyamodványhoz csatolandók: 1. iskolai bizonyítvány a 4-ik polgári stb. iskolai osztályról; 2. orvosi; 3. születési; 4. illetőségi bizonyítvány. Felvétel augusztus hó 15-től 25-ig; végleges feltétele azonban a szeptember hó első napjában tartandó zenei hallásra vonatkozó vizsgálat sikere. — Az igazgató felvételtől szóló értesítése után a növendék 36 K-t fizet az iskola pénztárába, mint a tandíj egy részét, mely összeget az iskola a zenei vizsgálat nem sikerülése esetén visszatéríti.

Felvételi tájékoztató. A nyiregyházi ág. hit. ev. leányközépiskola az alsó tagozat I. osztályával és a felső tagozat V. (gimnáziumi és felsőleányiskolai) osztályával folyó évi szeptember hó 1-én megnyílik. Az I-ső osztály nyilvánossági jelleggel, az V. osztály egyelőre magántanfolyamként működik, de az ez utóbbiban végző leányok bizonyítványa is minden vonatkozásban egyenlő érvényű lesz a nyilvánossági joggal felruházott intézetek növendékeinek bizonyítványaival. Tájékoztul megjegyezzük, hogy a középiskolai általános műveltségen kívül a leányközépiskola felsőleányiskolai tagozatának (I—VII. osztály) elvégzésével letett záróvizsga képesít: a) további egy évi tanulás és gyakorlás után a nevelőnői vizsgára; b) különbözeti vizsgálat letételével a tanítónőképző-intézet IV. osztályába lépésre; c) az országos rajztanárképző főiskola I. évfolyamára; d) rendes hallgatóul a kereskedelmi akadémiára és a színművészeti akadémiára való beiratkozásra. Az intézet a jövő 1918—19. tanévtől kezdve fokozatosan a többi osztályokkal fog kibővülni. A tandíj 240 korona, a felvételi díj 20 kor., egyéb díjak (nyugdíjintézeti illeték, könyvtár, értesítő stb. díjak) összege 30 korona, mely díjakkól a beiratkozás alkalmából a tandíj fele és a többi díjak egészben azonnal lefizetendők, a tandíj másik fele február hó 1-én esedékes. Fölvételre előzetes jelentkezéseket elfogad az intézet igazgatósága, ideiglenesen: Geduly Henrik püspök, Nyiregyháza.

A harangok újabb rekvirálásával kapcsolatosan az Alkotmány május 27-iki számában, a hazafias cél mellőztetése nélkül, találóan hívja fel Csári József bugyii plébános a közfigyelmet arra, hogy az utolsó harang elvitele úgy az egyházra, mint a harangozóra existencia kérdése, azonkívül falun a harang

megbecsülhetetlen szolgálatot tesz tűzvész-jelzésnél s végül az utolsó harang csak akkor induljon, ha már mind elmentek a rézkilincsek, rézedények és pálinkafőző-üstök.

Internátusba való felvétel. A nagykállói m. kir. állami főgimnázium tanulói számára létesített internátusban megüresedő helyekre az 1917—18. iskolai évre I—VIII. o. gimnáziumi tanulókat veszünk fel. A növendékek az intézetben lakó tanárok felügyelete alatt állanak. A teljes ellátás évi díja 500 kor. és ehhez 100 kor. drágasági pótlék, kedvezményes helyen 300 korona. Az internátus összes helyiségeiben villany világít. Az előzetes felvételre vonatkozó kérvények az internátus igazgatótanácsához címezve folyó évi június hó 15-ig küldendők be. — Bővebb felvilágosítást (prospektust) ad az internátus igazgatósága Nagykovács (Szabolcs vármegye).

Eladó könyvek. Zollikofer predikációi, német nyelven, 4 db. 1798. — Debreczeni Ember Pál. Szent Sicius 1699. Toldalék keresztyéni ünneplés. Mártonfy Györgytől 1663. — Budai Ézsaiás. Régi tudósvilág Históriaja. Debreczen, 1811. Budai Ézsaiás. Magyarország historiaja 1808. 2 kötet. Budai Ézsaiás püspök felett mondott beszédek. 1841. — Báthory Gábor. Halotti predikációk I-ső, II-ik kötet, különböző helyeken elmondott. 1820. 1821. — Kármán József. Istennel való társalkodás az estveli órákon, az esztendő minden napjára 1784. Kármán József. Ekkleziásiai agenda 1787. — Sipos József. Templomi, halotti predikációk és orációk és búcsuztató versek 1817. — Szikszay György debreczeni predikátor. A természeti és ker. vallás 1799. Lelki dolgozatok 1821. — Nádudvari Péter predikációi 1741. — Zakariás a pápa titkos iródeákja levelei Rómából. Kiadattak egy eretnek által 1786. Szeoray hirlapszerkesztő által. — Ertsei Dániel. Filosofia. 1813. — Lelkipásztori Tárház. Fábrián József veresberényi és tótvázsonyi predikátor. 2 kötet. — Péczeli József révkomáromi lelkész predikációi 1790. Péczeli József. Magyarok története. Debreczen, 1837. — Beke Sámuel Vasárnapi beszédei. II-ik füzet 1840. — Erdélyi predikatori tár 3. kötet 1833. Bodola János erdélyi püspök arcképével és a Bod Péter arcképével. — Szathmárnémeti Mihály. Négy evangyelisták szerinti Dominika 1689. 2 példány. — Helvétika confessio az 1791 debreczeni kiadás szerint. 1855. — Tóth Ferentől. Magyar és erdélyországi prot. ecelés. historiaja 1808 és Dogmatikája 1804. — Tóth Ferenc pápai theologiai tanár, Tuladunai superintendensek élete 1808. — Ujtestamentom magyarázata németből átdolgozva. Ineze Dániel szentírást magyarázó tanár és Herepei Gergely kolozsvári első pap által. 1854. — Apokrifos könyvek. Tóbiás könyvétől Sirech könyvéig. — Hármaskistükör. 1849. 1850. E könyveim eladók. Akik venni akarnak ezekből, szíveskedjenek levél által felkeresni. Belényesujlak Biharmegye, 1917 május 19. Sipos János, ref. lelkész.

Tartalom: Dr. Láng N., Egyetemi rektori záró beszéd. — Dr. Körösi K., A háború hatása hazánkra III. — Egyház: Szügyi J., Feljajdulás. — Közélet: Dr. Herpay G., Református lelkészek Debreczenben. — Irodalmi szemle. — Különlélék. — Hivatalos Értesítő 23. szám.

956—1917.

Pályázati hirdetés.

A debreczeni református egyház pályázatot hirdet három (3), halálozás folytán megüresedett férfitanítói állásra.

Fizetés: 1. Törzsfizetés az egyház pénztárából 1200 kor. 2. Tűzifa, nős tanító részére 14 köbméter 91 K értékben; nőtlen tanító részére 10 köbméter 65 K értékben. 3. Fizeték-kiegészítés államsegélyből, az 1913. évi XVI. (tizenhatodik) törvénycikk szerint. 4. Újabb intézkedésig pótlék, az állami tanítók fizetése arányában, az egyház pénztárából, a 184,981/1913. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet által meghatározott mennyiségben és szolgálati években. 5. Lakás természetben, vagy lakbér; ez utóbbi, újabb intézkedésig, az 1913. évi XV. (tizenötödik) t.-c. 5. §. III. sz. rováta szerint, azon fizetési osztálynak megfelelőleg, amelybe a megválasztandó tanító, az 1913. évi XVI. (tizenhatodik) törvénycikk alapján sorozva van.

Kötelesség: Egy vagy két osztály, — rendkívüli esetekben több osztály, — tanítása a tiszántúli református egyházkerület által megállapított tanterv szerint. (Leányok tanítója csak nős ember lehet; vagy ha nem az, egy év leforgása alatt megnősülni tartozik s osztályában a nőkézimunka tanítására, vagy tanítatására is köteleztetik.)

A pályázati kérvényhez csatolandók: a) keresztlevél; b) oklevél; c) időrendben eszeríleg megerősített szolgálati bizonyítvány; d) legújabb keletű orvosi bizonyítvány; e) az állam vagy más hitfelekezet tanítóképzésében nyert oklevél mellett a vallásból és az egyházi éneklésből s ezek tanítási módszertanából, valamelyik református egyházkerület tanítóképesítő bizottságától nyert bizonyítvány.

A pályázati okmányok az 1917. év június hó 30. napjának délutáni 5 órájáig Szele György iskolaszéki elnökhöz (Ferencz József-út 37. sz.) küldendők vagy adandók be. Haddavonult tanítók helyett a pályázatot hozzátartozóik is beadhatják.

A megválasztott tanító az iskolaszéki elnök által kijelölendő állomását 1917. évi szeptember 1-én elfoglalni köteles s a debreczeni református tanítók segélyegyletének kötelezett tagja.

Kelt Debreczenben, 1917 június hó 1-én.

Márk Endre s. k.,
főgondnok.

Dicsőfi József s. k.,
lelkészelnök.

Dr. Juhász Nagy Sándor s. k.,
főjegyző.

HIVATALOS ÉRTESITŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3277—1917. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes úr!

A Gazdák Hadsegélyző Országos Bizottsága (Budapest IX. Köztelek-utca 8.) feladatául tűzte ki, hogy a mezőgazdasági népesség gyámolításra szoruló hadi özvegyei és hadiárvai segítése céljából adakozás útján segélyalapot hozzon létre. A nemes célra minden tetszőleges pénzadományt elfogad. Bizottság azonban a hozzájárulásnak azt a módját kívánja alkalmazni, hogy minden gazda egy bizonyos — anyagi képességéhez mért — darab föld termését ajánlja fel három éven át a segély-alap gyarapítására.

Felkérem Nagytiszteletet, hogy méltóztassék a böles vezetése alatt álló egyházmegye lelkészeit felhívni, hogy akkor, amidőn a jelzett cél érdekében gazdálkodó testvéreinket felkeresik, értékes lelkipásztori tanogatásukkal, buzdításukkal legyenek segítségére fent nevezett bizottságnak a cél elérése érdekében kifejtendő munkásságában.

Debreczen, 1917 június 1.

Atyafiságos szeretettel:

Kiss Ferenc,
püspök h.

3302—1917. sz.

Valamennyi középfokú iskola Tekintetes Igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi május hó 4-én 58,924. szám alatt kelt leírata alapján közlöm, hogy az országos tanári nyugdíjintézetre vonatkozó 1917. évi XXXVI. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 1917. évi 37,000. X/b. számú körirat a Budapesti Közlönynek s a Hivatalos Közlönynek 1917. évi május 1., a Néptanítók Lapjának pedig 1917. évi ápril 19. és 26. számaiban egész terjedelmében közzététetett

Debreczen, 1917. évi május hó 31.

Tisztelettel vagyok:

Kiss Ferenc,
püspök h.

3490—1917. sz.

Valamennyi középfokú iskola Tekintetes Igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a folyó évi tankönyvváltoztató tantestületi értekezlet függőben tartására vonatkozó 6636. eln. számú rendelete másolatát alább közlöm.

Debreczen, 1917. évi május hó 31.

Tisztelettel vagyok:

Kiss Ferenc,
püspök h.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.
6636—1917. eln. sz.

Valamennyi tankerületi kir. Főigazgató úrnak. Valamennyi kir. Tanfelügyelő úrnak és tanfelügyelőségi kirendeltség vezetőjének. A felső kereskedelmi iskolák kir. Főigazgatóságának. Budapest székesfőváros Tanácsának. Az iparoktatási kir. Főigazgató úrnak.

Minthogy a tankönyv-változtató tantestületi értekezletek függőben tartására vonatkozó 1576—1915. s 2965—1916. eln. számú rendeleteimben felhozott okok, t. i. a háborús viszonyok és a közoktatás több ágában tárgyalás alatt álló reformok továbbra is fennállnak, tudomás és további eljárás végett értesítem Címedet, hogy ezen rendeleteimnek hatályát az 1917—1918. tanévre vonatkozólag is kiterjesztem. Felkérem tehát Címedet, hívja fel az illetékessége alá tartozó tanintézetek igazgatóságait, hogy a jövő 1917—1918. tanévi tankönyvváltoztató tárgyaló tantestületi értekezletet ne tartsák meg s amennyiben már megtartották volna, szíveskedjék Címed az erre vonatkozó javaslatokat felüggeszteni, illetve hatályon kívül helyezni.

Budapest, 1917. évi május hó 16. **Jankovich.**

Pályázat.

A *karczagi* református egyház pályázatot hirdet a nyugdíjba vonulás miatt megüresedett önálló orgonista-kántori állásra.

Javadama: 1. Lakásul 3 padlózott szoba, előszoba, konyha, kamara s 3 mellékhelyiségek, haszonértéke 500 K. 2. Föld, 13 kat. hold tilalmasi szántóföld, haszonértéke 810 K. 3. 406 □-öl szőlőkerti föld a kis vénkertben, haszonértéke 20 K. 4. Két öl kemény tűzifa, beszállítva 100 K. 5. 16 q búza, 5 évi átlag szerint 1922., á 30 K = 480 K. 6. 12 q árpa, 5 évi átlag szerint 1922., á 20 K = 240 K. 7. Kézpénzfizetés 420 K. 8. Temetési stólajvédelem, minimális számítással mintegy 860 K. 9. A földek adóját az egyház fizeti. Együtt 3430 korona.

Megjegyezni kívánjuk, hogy a második kántori állás szervezése és betöltése esetén, a pályázat alapján megválasztandó kántor, az új kántorral felváltva fog temetni, de az így elvesztendő fél temetési stóla kárpótlásául 10 kat. hold legelői föld haszonélvezetét fogja kapni.

Kötelessége: 1. Az isteniszteleti éneklésnek vezetése orgona-kísérettel. 2. Temetési énekkar szervezése. 3. Az orgona hibátlan voltára gondosan ügyelni. Általában az I. t.-cz. 131—135. §-ok betartása.

Pályázati kérvények oklevéllel, zenei ké-

pességről szóló bizonyítvánnyal, keresztlevéllel, eddigi szolgálatot igazoló bizonyítvánnyal, katonai kötelezettséget igazoló okmánnyal felszerelve az egyháztanács alulírott elnökéhez nyújtandók be 1917. évi június 22-ig.

Próbaéneklés és orgonázás 1917. évi június hó 29-én tartatik, reggeli 9 órakor kezdve.

Megfelelő pályázó hiányában az egyház ez állást új pályázat alá bocsátja. Ha pedig a választás megtörténik, a megválasztott kántor állását 1917. évi szeptember hó 1-én elfoglalni köteles s az elfoglalás napjától javadalma folyósítatik.

Karczag, 1917. évi június hó 1.

Madarász Imre,
egyháztanácsi lelkészelnök.

1-2

KÖNYVUJSÁG

Tanulmányok, bírálatok és ismertetések a magyar és külföldi irodalom köréből.

Szerkesztik CZEGLÉDY SÁNDOR pápai ref. theol. akad. tanár; Lic. FIZÉLY ÖDÖN, aranyosmaróti ev. lelkész és SZIMON DESZ LAJOS, nagybörzsönyi ev. lelkész.

Megjelenik július és augusztus hónapok kivételével minden hó 15-én és 30-án.

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 10 KORONA

Kiadja: Scholtz Testvérek könyvkereskedése Budapest, IX., Ferencz-körút 19., ahonnan bármely egyházi vagy világi irodalmi termék beszerezhető. Gondos kiszolgálás, előnyös feltételek.

Legszebb konfirmációi ajándék

SZOLNOKY GERZSON

MENNYORSZÁG KAPUJA

Ezen imádságos könyvecskéből a tiszántúli, tiszáninneni és dunántúli református egyházkerület püspökei ajánló körlevelükben többek között a következőket mondták: „E hangban és tartalomban nemesen egyszerű, mégis gyönyörűséges kis imádságos könyvet, mely mint hiszem, ifjúságunk nagy lelki épülésére szolgál, a legmelegebben ajánlom becses figyelmökbe és szeretetökbe. Főként a konfirmáció alkalmával szíveskedjenek ezt az ifjúságnak ajánlani. Egyfelől hozzátartozóik, másfelől egyházunk alig adhat ifjainknak kedvesebb és hasznosabb ajándékot.” — A 168 oldalra terjedő 12¹/₂ x 8¹/₂ cm. nagyságu, zsebbe tehető imádságos könyvnek ára, mely igen finom, famentes, símitatlan papíron készült, rendkívül elegáns, egy úrvacsorát osztó lelkész és két, az úrvacsorát felvevő gyermek arcképével díszített vászonkötésben jeient meg. 1 korona 20 fillér.

10 péld. megrendelésénél 96 fill., 25 péld. megrendelésénél 90 fill., 50 péld. megrendelésénél 84 fill., 100 péld. megrendelésénél 78 fill., 500 péld. megrendelésénél 72 fill., 1000 pld. megrendelésénél 66 fill. Megrendelhető

HEGEDÜS és SANDOR
KÖNYVKIADÓHIVATALÁBAN, DEBRECZEN.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelekében az 1915. év végén 1300 fogyasztási szövetkezet működött, amelyek összforgalma 60.000.000 korona volt.

Földmívelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

UJDONSÁGOK!

„ÖT PRÉDIKÁCIÓ”

a reformáció 400-ik emlékére.

Elmondották: dr. Kecskeméthy István, dr. Kenessy Béla, dr. Ravasz László, dr. Révész Imre és Nagy Károly.

Ára portóval 1 korona 10 fillér.

UNITÁRIUS EGYHÁZI BESZÉDEK.

:: Pályadíjjal jutalmazva. ::

Kiadta:

Gálfi Lőrinc theologiai tanár, Kolozsvár.

:: Ára portóval 5 K 20 fillér. ::

Kapható:

KÓKAI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest, IV., Kamezmayer Károly-u. 3.